



**ДОКЛАД ЗА ПОСЕЩЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН
МЕХАНИЗЪМ В ДОМ ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА С УМСТВЕНА
ИЗОСТАНАЛОСТ – С. САМУИЛ, ОБЩИНА САМУИЛ; ДОМ ЗА
ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА С УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ – С. МЕДОВИНА,
ОБЩИНА ПОПОВО; ДОМ ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА С ПСИХИЧНИ
РАЗСТРОЙСТВА – С. ЧЕРНИ ВРЪХ, ОБЩИНА СМЯДОВО, ДЪРЖАВНА
ПСИХИАТРИЧНА БОЛНИЦА – ЦАРЕВ БРОД, ОБЛАСТ ШУМЕН
(14.05 – 18.05.2018 г.)**

Във връзка с функциите на Национален превантивен механизъм (НПМ), които изпълнява омбудсманът на Република България, екип на институцията в състав: Айсун Авджиев, Ивелина Велкова и Стефания Бетова извърши проверки в Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост (ДПЛУИ) – с. Самуил, община Самуил; Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост – с. Медовина, община Попово; Дом за пълнолетни лица с психични разстройства (ДПЛПР) – с. Черни връх, община Смядово, Държавна психиатрична болница – Царев брод, област Шумен.

1. Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост – с. Самуил, община Самуил

При повторната проверка не бяха установени съществени промени в материалната база и нивото на предоставяна грижа.

Капацитетът на ДПЛУИ е 86 места, заети към момента на проверката. За близо половината от настанените лица е изпълнено изискването на чл. 16б от Закона за социално подпомагане, съгласно който настаняването в специализирани институции и в социални услуги в общността от резидентен тип на пълнолетни лица, поставени под пълно запрещение, се извършва от районния съд по настоящия адрес на лицето. За останалите лица процедурата все още не е приключила.

Материалната база видимо е в добро общо състояние, спалните и санитарните помещения са съобразени с броя на настанените лица. Въпреки това при проверката се установи тежка миризма на мухъл, който е предпоставка за разпространение на респираторни и други заболявания.

По информация на директора на дома, през 2018г. е предвидено изграждане на външен асансьор за трудноподвижни лица.

Предлаганата храна е разнообразна и отговаря на изискванията на чл. 41 от Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане.

Съгласно утвърденото от кмета на община Самуил длъжностно разписание, числеността на персонала е 52 работни места, разпределени по длъжности както следва: 1 директор, 4 социални работници, 2 трудотерапевти, 1 кинезитерапевт, 1 логопед, 1 педагог, 1 психолог, 1 фелдшер, 8 медицински сестри, 8 санитарни и 24 души неспециализиран персонал.

Незаети за щатните бройки за 1 социален работник, 1 медицинска сестра, и психолог.

През 2017г. са починали 3 души, а през 2018г. до момента на проверката няма данни за регистрирани смъртни случаи.

По време на посещението на НПМ се установи, че 1 лице с белодробна туберкулоза е настанено за лечение в Държавна психиатрична болница – с. Карвуна, област Добрич. При други близо 40 лица са установени отклонения при извършване на проба на Манту и е назначена медикаментозна терапия. По информация на директора на дома, в ДПЛУИ няма лица с активна форма на туберкулоза. Въпреки това екипът на НПМ счита, че предвид големия брой лица с установени отклонения при проба на Манту и тежката миризма на мухъл в дома е необходимо да бъде извършена цялостна проверка от РЗИ – Разград.

От настанените в дома лица 15 души са дееспособни, 71 души са поставени под запрещение с настойник на 69 от тях - директорът на дома, на 2 – медицинската сестра. Към момента на проверката пълнолетните лица не ползват социални услуги в общността, което засилва изолацията им и е в разрез с Общите европейски насоки за преход от институционална грижа към грижа в общността.

В тази връзка НПМ отново подчертава становището си, че е необходимо да се предприемат действия за промяна на практиката служител на специализирана институция да бъде настойник и/или попечител на голям брой потребители. Това е предпоставка за наличие на конфликт на интереси, както и поставя въпроса до колко едно лице, което паралелно изпълнява служебните си задължения, е в състояние оптимално да управлява имуществото на толкова голям брой поставени под запрещение лица.

2. Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост – с. Медовина, община Попово

Домът е с капацитет 50 места, заети напълно към момента на проверката. Намира се в центъра на с. Медовина, разположен е в монолитна сграда с обширно, обгородено и добре поддържано дворно пространство. Материалната база е в много добро състояние, ежегодно се извършва козметичен ремонт на всички помещения. Спалните и санитарните помещения са съобразени с броя на настанените лица.

При всички настанени лица е изпълнено изискването на чл. 16б от Закона за социално подпомагане, съгласно който настаняването в специализирани институции и в социални услуги в общността от резидентен тип на пълнолетни лица, поставени под пълно запрещение, се извършва от районния съд по настоящия адрес на лицето.

От предоставените на екипа на НПМ менюта може да се направи извод, че те са съобразени с изискванията на чл. 41, ал. 1 от ППЗСП.

Числеността на персонала е 28 работни места, от които 6 са медицински сестри. Сключен е граждански договор с психиатър. Ежемесечно се провеждат вътрешни обучения на служителите, съставен е годишен план за национални и международни обучения и се извършва супервизия.

През 2018г. до момента на проверката има 1 смъртен случай, настъпил в лечебно заведение в гр. Търговище.

От настанените в дома лица, 6 са дееспособни; 9 са с настойници техни близки и роднини и на 34 души настойници са служители на дома. Услугите на логопед и психолог в Център за социална рехабилитация и интеграция в гр. Попово ползват 7 души.

В ДПЛУИ са изградени 2 Защитени жилища за пълнолетни лица с умствена изостаналост, всяко от които е с капацитет от по 9 души, както и 1 Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост, с капацитет от 12 души. В тях се предоставя социална услуга от резидентен тип с високо качество, в среда, близка до семейната. Материалната база е в много добро състояние. Потребителите са настанени по трима в стая и имат на разположение просторна дневна и кухня.

3. Дом за пълнолетни лица с психични разстройства – с. Черни връх, община Смядово

При повторната проверка не бяха установени съществени промени в материалната база и предоставяна грижа.

Домът е с капацитет 82 места, заети напълно към момента на проверката. Намира се във високопланински и труднопроходим при зимни условия район. Сградният фонд се състои от 5 блока, в 2 от които са разположени жилищните помещения. Лицата са настанени в спални помещения с по 2 до 11 легла, като материалната база е в много добро състояние. Има шкафчета за лични вещи и телевизори. Обособени и оборудвани са зали за кинезитерапия, музикотерапия, трудотерапия, арттерапия, готварство и кулинария, библиотека. Изпълнен е проект за енергийна ефективност и предстои да бъде извършен ремонт на кухнята.

От предоставените на екипа на НПМ менюта може да се направи извод, че те са съобразени с изискванията на чл. 41, ал. 1 от ППЗСП.

Дворното пространство просторно и добре поддържано, обособени са алеи, беседки, пейки, цветни градинки. Настъпило е свлачище, което е необходимо да бъде разчистено и районът да бъде обезопасен.

Съгласно утвърденото от кмета на община Смядово щатно разписание на длъжностите, числеността на персонала е 43,5 души, разпределени по длъжности както следва: 1 директор, 3 социални работника, 1 фелдшер, 1 старша медицинска сестра, 5 медицински сестри, 4 трудотерапевти, 1 кинезитерапевт и 27,5 души неспециализиран персонал. Съставен е годишен план за квалификация на служителите за 2018г. Незаета е 0,5 щатна бройка за медицинска сестра.

Всички лица са вписани в пациентската листа на един личен лекар, който при необходимост ги посещава на място в дома. Сключен е граждански договор с психиатър, който да извършва прегледи на настанените лица два пъти в месеца. Въпреки това при проверката се установи, че през 2018г. не са извършвани психиатрични прегледи.

През 2018г. има един смъртен случай, настъпил в деня на проверката.

От настанените в ДПЛПР лица, 10 са дееспособни, 3 са под ограничено запрещение и 69 са поставени под пълно запрещение, като настойник на 29 от тях е служител на дома. Извършват се подходящи трудотерапевтични дейности, в които се включват настанените лица. Към момента на проверката пълнолетните лица не ползват социални услуги в общността, което засилва изолацията им и е в разрез с Общите европейски насоки за преход от институционална грижа към грижа в общността.

4. Държавна психиатрична болница – Царев брод, област Шумен

Проверката на Държавна психиатрична болница (ДПБ) – Царев брод, област Шумен е повторна и обхваща структурата, материалните условия, битовите условия, оборудването и обзавеждането на лечебното заведение, обезпечаването с медицински и немедицински специалисти.

Препоръката за определяне на ниво на компетентност, дадена при предишната проверка на НПМ, е изпълнена.

Материалната база на лечебното заведение е стара и неподдържана. Почти във всички стаи на пациентите има мухъл, няма подходяща подова настилка, част от стените не са измазани. Санитарните възли и баните във всички отделения не отговарят на хигиенните изисквания и също се нуждаят от цялостен ремонт.

Също така, болничните стаи са пренаселени. Средно са настанени по петима пациенти, като площта на стаите не предполага такъв брой настанени. В Женско остро отделение има две стаи с по осем легла. Това води до ограничаване на личното пространство на пациентите. По време на проверката екипът на НПМ установи, че голяма част от пациентите нямат лични вещи.

През последните три години бюджетът на фонд „Работна заплата“ на ДПБ – Царев брод се е увеличил многократно, като през 2016 г. е 1 711 000 лв., през 2017

г. – 2 136 400 лв., през 2018 г. – 2 525 900 лв. За сметка на това, бюджетът на фонд „Издръжка“ е намален от 2015 г. на 657 349 лв., за 2018 г. също е 657 349 лв.

По данни от Анализа за дейността на ДПБ – Царев брод през цялата 2017 г. за храна са изразходени – 125 939 лв., за медикаменти – 86 954 лв., за постелъчен инвентар и облекло за пациентите – 848 лв., за основен ремонт няма изразходени средства. Според изразходените средства, храноденът на един пациент излиза по-малко от два лева на ден, а средствата, отделени за постелъчен инвентар и облекло са 95 стотинки на пациент за целия му престой, тъй като през 2017 г. 887 пациенти са преминали за лечение в болничното заведение.

По време на проверката екипът на НПМ проведе интервюта с пациенти. По техни данни, персоналът на болницата рядко ги извежда на разходка в двора на лечебното заведение. Екипът на НПМ също не видя да има пациенти на разходка. Служителите не предоставят достатъчно дрехи и средства за поддържане на личната хигиена на болните. Според пациентите, част от персонала се държи грубо.

Екипът на НПМ провери Книгата за приложени мерки за временно физическо ограничаване в Първо отделение за активно лечение - мъже. Бяха констатирани пропуски във връзка с липсата на дата, на която са имобилизирани пациентите. Също така, броят на фиксациите е много голям. Екипът на НПМ се срещна с пациент, който по време на интервюто беше изписан от болницата. По негови твърдения, той е бил в изолатора на Женско остро отделение цял ден, а не шест часа, както е според Наредбата за реда за прилагане на мерки за временно физическо ограничаване при пациенти с установени психични разстройства.

НАЦИОНАЛНИЯТ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ПРЕПОРЪЧВА:

1. На кмета на община Самуил:

1.1 Да се извърши ремонт на Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост – с. Самуил с цел премахване миризмата на мухъл.

1.2 Да се предприемат действия за заемане на свободните шатни бройки в специализираната институция за пълнолетни лица с умствена изостаналост.

1.3 Да се предприемат действия настанените в Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост – с. Самуил да посещават подходящи социални услуги в общността.

2. На директора на Регионална здравна инспекция – Разград:

2.1 Да бъде извършена цялостна проверка в Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост – с. Самуил, предвид големия брой лица с установени отклонения при проба на Манту и 1 лице, настанено за лечение от белодробна туберкулоза в Държавна психиатрична болница – с. Карвуна.

3. На кмета на община Смядово:

3.1 Да се предприемат действия за разчистване и обезопасяване на района на настъпилото свлачище.

3.2 Да се проследи коректното изпълнение на договора за психиатрична помощ, като извършените прегледи се вписват в личните амбулаторни картони на настанените лица.

3.3 Да се предприемат действия настанените в Дом за пълнолетни лица с психични разстройства – с. Черни връх да посещават подходящи социални услуги в общността.

4. На министъра на здравеопазването:

4.1 Да се увеличи бюджетът на Държавна психиатрична болница – Царев брод за фонд „Издръжка“.

4.2 Да се намали броят легла във всички отделения на Държавна психиатрична болница – Царев брод.

4.3 Да се извърши цялостен ремонт на болничните стаи и санитарните помещения на Държавна психиатрична болница – Царев брод.

4.4 Да се извеждат редовно пациентите на разходка на открито.

4.5 Да се спазват разпоредбите на Наредбата за реда за прилагане на мерки за временно физическо ограничаване при пациенти с установени психични разстройства.

ДИМИТЪР БОНГАЛОВ

**ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
„НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН
МАХАНИЗЪМ И ОСНОВНИ ПРАВА
И СВОБОДИ НА ЧОВЕКА“**